

FERİT EDGÜ'YÜ ANARKEN

Harun Şahin

■ Değerli okurlarımız,

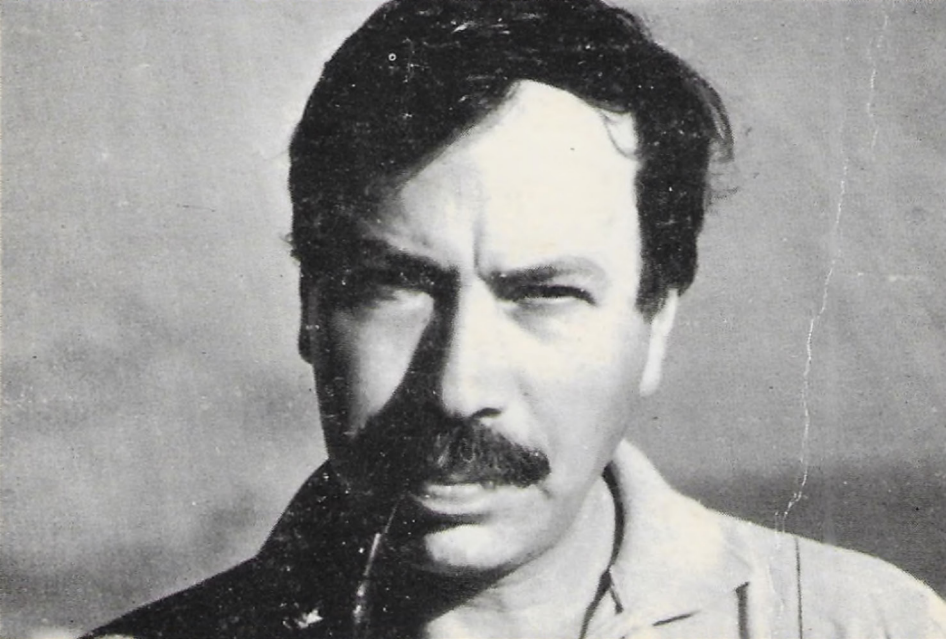
Bildiğiniz gibi Türk edebiyatının özgün, üretken ve aykırı isimlerinden Ferit Edgü, 22 Temmuz 2024 tarihinde ardında zengin ve etkileyici bir külliyat bırakarak aramızdan ayrıldı. Yazıları ve çevirileriyle *Türk Dili*'ne katkıda bulunan, *Ders Notları* adlı eseriyle Türk Dil Kurumu Deneme Ödülü'ne (1979) layık görülen Ferit Edgü'yü vefatının birinci yıl dönümünde onun eserlerine dair farklı bakış açılarını ve metinlerinin labirentlerinde gizlenen anlamı yakalama çabasını içeren yazılar ile günümüz öykü yazarlarına Edgü'nün öykücülüğüne dair sorular yönelttiğimiz bir soruşturmada oluşan "Ferit Edgü Özel Bölümü"yle anmak istedik.

Kimi yazarlar edebî metni/eseri dünyaya tutulan bir ayna olarak kurgularken kimileri de güzel veya çirkin, iyi ya da kötü olduğuna bakmaksızın –hayal güçleri ve kabiliyetleri ölçüsünde- aynada gördüklerinden bambaşka bir gerçeklik kurmayı benimserler. Ferit Edgü'nün bunlardan hangisine dâhil olduğunu *Tüm Ders Notları*'ndaki şu cümleleri bizlere açıkça göstermektedir:

Sanatçının amacı, algıladığı dış dünyayı vermek de olsa düşsel'in alanına sığınmak zorundadır. (...) Bu, bir edimsizlik, bir kaçış değildir. Tam tersine dünyaya ve insanlara burdan açılır. (...) Ama burda sözünü ettiğim düşsel, düşlerden kurulu, hayaller dünyası demek değildir. İnsanlardan, dış dünyadan yola çıkıp yepyeni bir dünya yaratmaktır söz konusu olan. Yaratılan o yapıttan önce varolmayan bir dünya.¹

Ferit Edgü için sanatçının/yazarın değerini, farkını ve kalıcılığını belirleyen esas ölçüt eserinde saklıdır. Sanatçıları/yazarları "üretenler" ve "yaratılanlar" olmak üzere iki gruba ayıran Edgü'ye göre sanat ve

1 Ferit Edgü, *Tüm Ders Notları*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2000, s. 26-27.

edebiyatın asıl çilesini çeken ikinci gruptur zira onlar “dünyaya, yaşama, olup bitenlere ortak bir gözle bakmayıp” devamlı sorular sorarak “Bilinmezlik içinde ilerleyen rüzgara karşı yelken açan çoğu zaman akıntıya karşı kürek çekendir.”²

Okurunu popüler ve alışlagelmiş olanın konforlu alanından uzaklaştırarak sessiz ve tekinsiz olanın dehlizlerinde bazen yorucu ancak her durağında yeni keşiflere açık bir yolculuğa davet eden Ferit Edgü; tabiata, taşraya, toplum ve bireye dair varoluşsal sorgulamalar içeren eserlerinde susarak ve eksilterek yoğunlaştırdığı anlamı şiirsel bir üslup ve türler arası geçişkenliğin yetkin örneklerini teşkil eden bir yapı içinde sezdirmeyi tercih etmiştir.

Ferit Edgü için “yazmak”, var olmanın sorumluluğunu üstlenerek kendisiyle beraber çevresindeki her şeyle ve herkesle hesaplaşmanın en dolaysız ve gerçekçi yoludur. Ferit Edgü’nün poetikasında yazmak, yüzleşmeyi ve direnmeyi de içinde barındıran bir eylem biçimidir. Edgü, bir olayın toplumun sosyo-kültürel ve ekonomik açıdan farklı kesimlerini temsil eden bireylerin gözünden yansımalarını kurguladığı *Yazmak Eylemi*’nde “Yazar”ın kaleminden “yazmak”ın işlevini şöyle anlatır:

2 Edgü, *age.*, s. 29.

...Ama yazabilirim. Korkularımı, kaygılarımı, düşlerimi, düşüşlerimi yazdığım gibi bu eylemi de yazabilirim Çünkü yazmak da bir eylemdir. Bugün dükkanlar kapalı olabilir. Ama anlatım yolları her zaman açıktır. Belki ben bir gün, yazarım bu eylemi.³

Kimse (1976), *O/Hakkâri'de Bir Mevsim* (1977), *Ders Notları* (1978), *Bir Gemide* (1978), *Yazmak Eylemi* (1980), *Çılgılık* (1982) ve *İnsanlık Halleri* (2003) gibi eserleriyle farklı nesillerden çeşitli edebî/estetik düşünce ve yönelimlere mensup yazar/sanatçılara ilham kaynağı olan Ferit Edgü'nün titizlikle ve nitelikten ödün vermeden kurduğu dünyasına adım atmaya çağıran metinlerden oluşan "Ferit Edgü Özel Bölümü"nün hazırlanmasına yazı ve cevaplarıyla katkıda bulunan değerli yazarlarımıza, dergimizin mutfağında emek veren editörümüz Uğur Mantu'ya ve tasarımcımız Esra Yılmazoğlu'na, Yazı Kurulu Üyelerimiz Prof. Dr. Ahmet Karadoğan, Prof. Dr. İbrahim Şahin, Prof. Dr. Mustafa Kurt, Doç. Dr. Tayfun Haykır, Dr. Öğr. Üyesi Tacettin Şimşek, Öğr. Görevlisi Durmuş Beyazıt ve Öğr. Görevlisi Şener Mete'ye, hazırlık aşamasında yardımlarını gördüğümüz Prof. Dr. Baki Asiltürk, Emin Gürdamur ile Abdullah Ezik'e ve her biri Edgü'nün yaşam serüveninden çarpıcı izler barındıran fotoğrafları bizimle paylaşan Burak Fidan'a en içten dileklerle teşekkür ediyorum.

Verimli ve keyifli okumalar dilerim.

3 Ferit Edgü, *Yazmak Eylemi: Bir Toplumsal/Siyasal Olay Üzerine 101 Çeşitleme*, Gözden Geçirilmiş Beşinci Baskı, Sel Yayıncılık, İstanbul 2005, s. 137.